

MIELI 2

8. MINUUS KEHITTYY

TIETOISUUS ITSESTÄ KEHITTYY VARHAISLAPSUUDESSA

- **Tietoisuus itsestä (itsetajunta):** lapselle kehittyvä kyky käsittää itsensä muista ihmisistä ja ympäristöstä erillisenä yksilönä
- Tutkittu **peilitunnistustehtävällä**
 - lapset tunnistavat itsensä peilistä n. 1,5–2 vuoden iässä
- Pienten lasten tutkiminen haasteellista
 - kielen ymmärtäminen ja tuottaminen vasta kehityksessä
 - tutkijat joutuvat epäsuorasti päättelemään mitä lapset kokevat



ITSETAJUNNAN KEHITTYMINEN EDELLYTTÄÄ VUOROVAIKUTUSTA



- Itsestään tietoiseksi tulemisessa keskeistä **vuorovaikutus**
 - lapsi oppii, että pystyy vaikuttamaan ympäristöönsä ja että ihmiset reagoivat hänen toimintaansa
- **Tunnetilan peilaaminen:** vanhempi peilaa vauvalle tämän tunnetilaa ja käyttäytymistä
 - tukee vauvalle kehittyvää alustavaa ymmärrystä omasta ja toisen mielestä
 - vauva käsittää, että hoivaaja vastaanottaa hänen tunteensa
 - vauva alkaa ymmärtää vanhemman erillistä tunnetilaa

MINUUDEN KEHITTYMINEN

- **Minuus:** ihmisen tietoisuus ja käsitys omasta itsestään
 - perustana tietoisuuden kehittyminen itsestä
 - lapsi ymmärtää olevansa fyysisesti ja mieleltään oma yksilönsä
- Lapsi luo vähitellen kuvaa siitä, millainen henkilö hän on
- Minuuden kehittyminen on prosessi
 - jatkuu jossain määrin läpi elämän



MINÄKÄSITYKSEN KEHITTYMINEN

- **Minäkäsitys:** skeema siitä, kuka itse on
 - osa minuutta
 - muodostuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa
 - muovautuu koko elämän ajan
- 1-vuotiaalla alustava käsitys siitä mikä hän on
 - ei osaa vielä sanoa sitä ääneen
- 2–3-vuotias muodostanut jonkinlaisen käsityksen itsestään
 - esim. käsitys omasta sukupuolesta
 - ei vielä kerro tarinaa siitä, kuka hän on ja millainen hän on
 - tietoinen monista ominaisuuksistaan, mutta niitä ei ole vielä koostettu minäkäsitykseksi

MINÄKÄSITYKSEN MUODOSTUMINEN LEIKKI-IÄSSÄ

- Minäkäsityksen muodostuminen alkaa keskimäärin 3. ikävuonna
- **Leikki-ikä** (3-6 v) merkittävää aikaa minäkäsityksen kehittymisen kannalta
 - konkreettiset kuvaukset itsestä muuttuvat vähitellen monimutkaisemmiksi
- **Vertaissuhteet** tärkeässä roolissa 4. ja 5. ikävuoden kohdalla
 - sosiaalinen vertailu: lapselle muodostuu käsitys omista kyvyistä, esim. missä on hyvä tai huono verrattuna muihin
- **Myönteinen minäkäsitys:**
 - luottamusta itseän ja omiin mahdollisuuksiin
 - kehittymisessä tärkeää lapsen kokemus hyväksytyksi ja rakastetuksi tulemisesta sekä siitä, että omilla ajatuksilla ja tunteilla on merkitystä

ITSETUNNON KEHITTYMINEN

- **Itsetunto:** käsitys omasta arvosta ja kyvykkyydestä
 - pohja luodaan varhain
 - itsetunnossa voi tapahtua vaihteluita
- Terveen itsetunnon perustana myönteinen minäkäsitys
 - rakentuu pitkälti vanhempien ja muiden kasvattajien palautteen varaan
 - myönteistä kehitystä edistää turvallinen kasvuympäristö; lapsi voi kokea olevansa hyväksytty ja rakastettu
- Leikki-ikään kuuluu itsensä ja kykyjensä yliarviointi
 - tärkeää, jotta lapsi uskaltaa ennakkoluulottomasti tarttua uusiin haasteisiin
- Varhainen puuttuminen lapsen negatiivisiin käsityksiin itsestä on tärkeää

